
Česká studie ukazuje vliv klimatické změny na mezidruhové vztahy

Článek Vojtěcha Kubelky z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy (PřF UK) na příkladu ptáků bahňáků ukazuje, že klimatická změna může ovlivňovat mezidruhové vztahy. Lokality s nejméně výrazným globálním oteplováním a vyšší mírou klimatické nestability v Arktidě vykazovaly nejvyšší míru toho, jak se vajíčka v hnízdech bahňáků stávala kořistí dravců. Ke studii přispěl i Kubelkův školitel Miroslav Šálek z České zemědělské univerzity. V dnešní tiskové zprávě o tom informovala PřF UK. Článek vydal časopis Science a zařadil jej na titulní stránku, informovala ČTK fakulta.

"Pro náš výzkum se nám podařilo získat převážně již publikovaná data od 111 druhů bahňáků v 237 populacích, a to napříč 149 lokalitami na všech kontinentech včetně Antarktidy. Celkově jsme využili data ze sledování 38.191 hnízd. Práce započala v roce 2015, od té doby jsem intenzivně studoval dostupnou literaturu a získával potřebná data," uvedl Kubelka.

Do práce zahrnul i výsledky studií, na nichž se podílel přímo v terénu, například o čejkách chocholatých z jižních Čech či údaje o lyskonozích úzkozobých z expedice na Čukotský poloostrov.

Bahňáci nemají specifické predátory, většina z nich hledá potravu jak například mezi hlodavci, tak právě v ptačích hnízdech. V arktických oblastech jsou to zejména lišky polární, lasice, chaluhy, racci či krkavci, v mírném pásu lišky obecné, kuny, ježci či také krkavci. V tropických oblastech se přidávají například šakalové, hlodavci, ještěři, hadi i krabi. Predace hnízd bahňáků je tak vzhledem k širokému spektru predátorů vysoká.

Z historických dat podle vědců vyplývala zákonitost, že nejintenzivnější predace byla v tropech a její míra klesala posunem do mírného pásu a polárních oblastí. Na jižní polokouli situace zůstává obdobná, ale na severní nastaly zásadní změny. "Nejvíce zřejmě jsou v Arktidě, kde došlo až ke ztrojnásobení denní míry predace hnízd. V současnosti je tam predováno okolo 70 procent všech hnízd bahňáků, což představuje zásadní změnu a pro bahňáky významný problém," píše se ve zprávě.

Pravděpodobnou příčinou je podle autorů studie změna početnosti lumíků v Arktidě, kde tito hlodavci byli základem potravní sítě. Častější teplotní výkyvy, roztávání a opětovné zamrzání sněhu znamenaly, že lumíci nebyli schopni získat potravu, a na řadě míst se tak jejich počet snížil. Tím se zvýšila míra predace hnízd bahňáků, kteří se stali alternativní kořistí.

"Dříve měli bahňáci jednou za několik let, kdy byli lumíci nejpočetnější v rámci svého populačního cyklu, až stoprocentní úspěšnost líhnutí snůšek a téměř žádnou predaci," uvádí zpráva. "Avšak výsledky studie ukazují, že současná Arktida naopak představuje rozsáhlou ekologickou past pro migrující bahňáky z perspektivy predace hnízd," dodává.

Problémem ptáků však podle vědců není jen vysoká míra predace, ale také ničení vhodných tahových zastávek, zejména přílivových zón. Především jde o východoasijskou tahovou cestu v Číně a Koreji. "Ochrana těchto rychle mizejících stanovišť může podle mého názoru v současné době nejvíce podpořit celosvětové populace řady druhů bahňáků," dodal Kubelka.

Bahňáci zahrnují 245 druhů. Na českém území jich bylo v historii ornitologie zaznamenáno 52, většina z nich tudy jen táhne. V ČR hnízdí osm až 12 druhů, část jen velmi vzácně. K nejpočetnějším a nejznámějším zástupcům patří čejka chocholatá.

Univerzita Karlova využívá zpravodajství z databázi ČTK, jejichž obsah je chráněn autorským zákonem. Přepis, šíření, či další zpřístupňování tohoto obsahu či jeho části veřejnosti, a to jakýmkoliv způsobem, je bez předchozího souhlasu ČTK výslovně zakázáno.

